

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
YVESA BOTA
od 8. rujna 2016.¹

Predmet C-398/15

**Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce
protiv
Salvatorea Mannija**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Corte suprema di cassazione (Kasacijski sud, Italija))

„Prethodni postupak – Osobni podaci – Zaštita pojedinaca u vezi s obradom tih podataka – Direktiva 95/46/EZ – Članak 6. stavak 1. točka (e), kao i članak 7. točke (c), (e) i (f) – Podaci podložni objavljivanju u registru trgovačkih društava – Prva direktiva 68/151/EEZ – Članak 2. stavak 1. točke (d) i (j), kao i članak 3. – Pravo na zaborav – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članci 7. i 8.“

1. Nakon njegove presude od 13. svibnja 2014., Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317), od Suda se traži da razjasni granice prava fizičkih osoba da ishode brisanje ili anonimizaciju svojih osobnih podataka, tog puta u okviru zakonitog objavljivanja podataka koji se odnose na trgovačka društva.

2. U okviru ovog predmeta, Sud će morati tumačiti odredbe dviju direktiva s obzirom na Povelju Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) tako da se njihove odredbe usklade.

3. S jedne strane, radi se o Prvoj direktivi Vijeća 68/151/EEZ od 9. ožujka 1968. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 58. drugog stavka Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera², kako je izmijenjena Direktivom 2003/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2003.³ (u daljnjem tekstu: Direktiva 68/151) i s druge strane, o Direktivi 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka⁴.

4. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku podnesen je u okviru spora između Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce (trgovačka, industrijska, obrtnička i poljoprivredna komora u Lecceu, Italija, u daljnjem tekstu: trgovačka komora u Lecceu) i Salvatorea Mannija jer je ta komora odbila iz registra trgovačkih društava izbrisati određene osobne podatke koji se odnose na S. Mannija⁵.

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — SL 1968., L 65, str. 8.

3 — SL 2003., L 221, str. 13.

4 — SL 1995., L 281, str. 31. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.)

5 — U ovome mišljenju izraz „registar trgovačkih društava” upotrebljavat ću za sve središnje registre, trgovačke registre ili registre trgovačkih društava, u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 68/151.

5. U ovom ću mišljenju predložiti Sudu da odgovori Corte suprema di cassazione (Kasacijski sud, Italija) da članak 2. stavak 1. točke (d) i (j), kao i članak 3. Direktive 68/151 i članak 6. stavak 1 točku (e), kao i članak 7. točke (c), (e) i (f) Direktive 95/46 s obzirom na članke 7. i 8. Povelje treba tumačiti na način da im se protivi da se osobni podaci upisani u registar trgovačkih društava nakon određenog vremena i na zahtjev dotične osobe mogu izbrisati, anonimizirati ili blokirati, ili da mogu postati dostupni samo ograničenom krugu trećih strana, odnosno osobama koje iskažu legitiman interes za pristup takvim podacima.

I – Pravni okvir

A – Pravo Unije

1. Direktiva 68/151

6. Na temelju članka 1. Direktive 68/151, mjere za usklađivanje predviđene tom direktivom primjenjuju se na zakone i druge propise država članica koji se odnose na sljedeće vrste društava, odnosno, u Talijanskoj Republici: „società per azioni [dioničko društvo], società in accomandita per azioni [komanditno dioničko društvo], [i] società a responsabilità limitata [društvo s ograničenom odgovornošću]”.

7. Člancima 2. i 3. u odjeljku 1. te direktive, naslovljenom „Objavljivanje”, propisuje se:

„Članak 2.

1. Države članice poduzimaju mjere potrebne za osiguranje obvezne objave od strane trgovačkih društava barem sljedećih dokumenata i pojedinosti:

(a) instrumenta o osnivanju i statuta ako je sadržan u odvojenom instrumentu;

[...]

(d) imenovanja, prekida rada i pojedinosti o osobama koje kao tijelo sastavljeno u skladu sa zakonom, ili kao članovi nekog takvog tijela:

i. su ovlaštene zastupati trgovačko društvo u poslovanju s trećim stranama i u pravnim postupcima,

ii. sudjeluju u upravljanju, nadzoru ili kontroli trgovačkog društva;

[...]

(h) prestanka društva;

[...]

(j) imenovanja stečajnih upravitelja, pojedinosti o njima i ovlastima svakog od njih, osim ako te ovlasti nisu izrazito i isključivo proizašle iz zakona ili statuta trgovačkog društva;

(k) završetka postupka likvidacije i, u državama članicama gdje ispis iz registra povlači pravne posljedice, učinak svakog takvog ispisa iz registra.

Članak 3.

1. U svakoj državi članici treba otvoriti spis u središnjem registru, trgovačkom registru ili registru trgovačkih društava, za svako društvo koje se u njoj registrira.

2. Svi dokumenti i pojedinosti koje se moraju objaviti u skladu s člankom 2. čuvaju se u spisu ili unose u registar; predmet unosa u registar mora u svakom slučaju biti u spisu.

[...]

3. Preslike svih ili svakog dijela dokumenata ili pojedinosti navedenih u članku 2. moraju biti dostupni na zahtjev. Najkasnije od 1. siječnja 2007. zahtjevi mogu biti podneseni registru u papirnatom ili elektroničkom obliku kako podnositelj zahtjeva odabere.

[...]” [neslužbeni prijevod]

8. Direktiva 68/151 stavljena je izvan snage i zamijenjena Direktivom 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 48. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera⁶.

9. Direktiva 2009/101 i sama je izmijenjena Direktivom 2012/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012.⁷

10. Iz uvodne izjave 9. Direktive 2012/17 proizlazi da joj je cilj poboljšati prekograničnu dostupnost poslovnih podataka o trgovačkim društvima i njihovim podružnicama otvorenim u drugim državama članicama tako da se osigura interoperabilnost registara.

11. U skladu s uvodnom izjavom 25. te direktive, svaka obrada osobnih podataka u registrima država članica, od strane Europske komisije i prema potrebi od trećih strana uključenih u upravljanje europskom središnjom platformom koja je uspostavljena navedenom direktivom mora se obavljati u skladu s Direktivom 95/46.

12. U tu svrhu, Direktivom 2012/17, među ostalim, uveden je članak 7.a u Direktivu 2009/101, kojim se određuje:

„Obrada osobnih podataka koja se provodi u okviru ove Direktive podliježe odredbama Direktive 95/46[...]

13. Međutim, s obzirom na datum nastanka činjenica u glavnom postupku, taj je postupak svejedno uređen Direktivom 68/151.

6 — SL 2009., L 258, str. 11. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 275.)

7 — SL 2012., L 156, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 244.)

2. Direktiva 95/46

14. U uvodnim izjavama 2., 8. do 10., 25., 28. i 29. Direktive 95/46, čijim se člankom 1. određuje da joj je cilj zaštita temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba, a posebno njihovih prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka kao i uklanjanje zapreka slobodnom protoku takvih podataka, navodi se:

„(2) budući da su sustavi za obradu podataka osmišljeni da služe čovjeku; budući da moraju, bez obzira na nacionalnost ili boravište fizičkih osoba, poštivati njihova temeljna prava i slobode, pravo na privatnost, te doprinositi gospodarskom i socijalnom napretku, širenju trgovine i dobrobiti pojedinaca;

[...]

(8) budući da, kako bi se uklonile zapreke prijenosu osobnih podataka, razina zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom takvih podataka mora biti jednaka u svim državama članicama [...]

(9) budući da, s obzirom na jednaku zaštitu koja je posljedica usklađivanja nacionalnih zakonodavstava, države članice više neće moći priječiti međusobno slobodno kretanje osobnih podataka na temelju zaštite prava i sloboda pojedinaca te posebno prava na privatnost [...]

(10) budući da je cilj nacionalnog zakonodavstva u vezi obrade osobnih podataka zaštititi temeljna prava i slobode, posebno pravo na privatnost koje je priznato u članku 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda[, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950.] te u općim načelima prava Zajednice; budući da iz tog razloga usklađivanje tih zakona ne smije dovesti do bilo kakvog smanjenja zaštite koju pružaju, nego naprotiv moraju težiti tome da osiguraju visoku razinu zaštite u Zajednici;

[...]

(25) budući da se načela zaštite s jedne strane moraju odraziti u obvezama koje su preuzele osobe [...] nadležn[e] za obradu, posebno u vezi s kvalitetom podataka, tehničkom sigurnošću, obavješćivanjem nadzornog tijela te okolnostima pod kojima se obrada može provoditi, i s druge strane, pravima koja imaju pojedinci čiji su podaci predmet obrade da ih se izvijesti da je obrada u tijeku, da imaju uvid u podatke, da zatraže ispravak i čak da se usprotive obradi pod nekim okolnostima;

[...]

(28) budući da bilo koja obrada osobnih podataka mora biti zakonita i poštena prema tim pojedincima; budući da, posebno, podaci moraju biti odgovarajući, relevantni i ne smiju biti pretjerani u odnosu na svrhu zbog koje se obrađuju; budući da ta svrha mora biti izričita i opravdana i mora biti utvrđena u trenutku prikupljanja podataka; budući da svrha obrade nakon prikupljanja ne smije biti nespojiva sa svrhom koja je prvobitno određena;

(29) budući da se daljnja obrada osobnih podataka u povijesne, statističke ili znanstvene svrhe općenito ne smatra nespojivom sa svrhom za koju su podaci prethodno prikupljeni pod uvjetom da države članice osiguraju odgovarajuću zaštitu; budući da ta zaštita mora posebno isključiti uporabu podataka kao potpora mjerama ili odlukama u vezi nekog pojedinca”.

15. Člankom 2. Direktive 95/46 određuje se:

„U smislu ove Direktive:

- (a) ‚osobni podaci‘ znači bilo koji podaci koji se odnose na utvrđenu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može utvrditi (osoba čiji se podaci obrađuju); osoba koja se može utvrditi je osoba čiji je identitet moguće utvrditi, izravno ili neizravno, a posebno navođenjem identifikacijskog broja ili jednog ili više činitelja značajnih za njegov fizički, fiziološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet;
- (b) ‚obrada osobnih podataka‘ (‚obrada‘) znači bilo koji postupak ili skup postupaka koji se provode nad osobnim podacima, bilo automatskim putem ili ne, kao što je prikupljanje, snimanje, organiziranje, pohrana, prilagođavanje ili mijenjanje, vraćanje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom i širenjem ili stavljanje na raspolaganje drugim načinom, poravnavanje ili kombiniranje, blokiranje, brisanje ili uništavanje;

[...]

- (d) ‚nadzornik‘ znači fizička ili pravna osoba, javno tijelo, agencija ili bilo koje drugo tijelo koje samo ili zajedno s drugima utvrđuje svrhu i načine obrade osobnih podataka; kada su svrha i načini obrade utvrđeni nacionalnim zakonodavstvom ili pravom Zajednice, nadzornik ili posebna mjerila za njegovo imenovanje mogu se utvrditi nacionalnim zakonodavstvom ili pravom Zajednice;

[...]”

16. Člankom 3. te direktive, naslovljenim „Područje primjene”, u stavku 1. određuje se:

„Ova Direktiva se primjenjuje na osobne podatke koji se u cijelosti ili djelomično obrađuju automatskim putem i na obradu podataka koja nije automatska, a koja čini dio sustava arhiviranja ili će činiti dio sustava arhiviranja.”

17. U poglavlju II. odjeljku I. Direktive 95/46, naslovljenom „Načela koja se odnose na kvalitetu podataka”, članak 6. te direktive glasi kako slijedi:

„1. Države članice osiguravaju da su osobni podaci;

- (a) obrađeni pošteno i zakonito;
- (b) prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te da ih se dalje ne obrađuje na način koji bi bio nespojiv s tom svrhom. Daljnja obrada podataka u povijesne, statističke ili znanstvene svrhe ne smatra se nespojivom pod uvjetom da ta država članica osigura odgovarajuću zaštitu;
- (c) prikladni, relevantni i da nisu pretjerani u odnosu na svrhu zbog koje se prikupljaju i/ili dalje obrađuju;
- (d) točni i, po potrebi, dopunjeni; potrebno je poduzeti sve odgovarajuće mjere da se podaci koji su netočni ili nepotpuni izbrišu ili isprave, uzimajući u obzir svrhu zbog koje se prikupljaju ili zbog koje se dalje obrađuju;
- (e) čuvani u obliku koji omogućava identifikaciju osoba čiji se podaci obrađuju samo tijekom razdoblja potrebnog u svrhe zbog kojih se podaci prikupljaju ili zbog kojih se dalje obrađuju. Države članice dužne su predvidjeti odgovarajuću zaštitu za pohranu osobnih podataka za duža razdoblja ili za povijesnu, statističku ili znanstvenu uporabu.

2. Nadzornik mora osigurati postupanje u skladu sa stavkom 1. ovog članka.”

18. U poglavlju II. odjeljku II. Direktive 95/46, naslovljenom „Mjerila za zakonitost obrade podataka”, člankom 7. te direktive određuje se:

„Države članice osiguravaju da se osobni podaci mogu obrađivati jedino ako:

[...]

(c) je obrada potrebna za sukladnost sa zakonskom obvezom kojoj nadzornik podliježe;

ili

[...]

(e) je obrada potrebna za izvršavanje zadatka koji se provodi zbog javnog interesa ili pri izvršavanju javne ovlasti koju ima nadzornik ili treća stranka kojoj se podaci otkrivaju;

ili

(f) je obrada potrebna u svrhe zakonitog interesa kojeg ima nadzornik ili treća stranka ili stranke kojima se podaci otkrivaju, osim kada su ti podaci podređeni interesu za temeljna prava i slobode osobe čiji se podaci obrađuju koja zahtijeva zaštitu na temelju članka 1. stavka 1. ove Direktive.”

19. Nadalje, člankom 12. navedene direktive, naslovljenim „Pravo na pristup”, predviđa se:

„Države članice osiguravaju da svaka osoba čiji se podaci obrađuju ima pravo dobiti od nadzornika:

[...]

(b) prema potrebi, ispravak, brisanje ili blokiranje podataka čija obrada nije u skladu s ovom Direktivom, posebno zbog nepotpunih ili netočnih podataka;

[...]”

20. Konačno, članak 14 Direktive 95/46, naslovljen „Pravo osobe čiji se podaci obrađuju na prigovor”, glasi kako slijedi:

„Države članice odobravaju osobi čiji se podaci obrađuju pravo:

(a) barem u slučajevima iz članka 7. stavaka (e) i (f) ove Direktive, da prigovori u bilo kojem trenutku zbog jakih i zakonitih razloga u vezi njezine određene situacije na obradu podataka koji se odnose na nju, osim kada je drugačije propisano nacionalnim zakonodavstvom. Ako je prigovor osnovan, obrada koju je započeo nadzornik ne smije više obuhvaćati te podatke;

[...]”

B – *Talijansko pravo*

21. Člankom 2188. Codice civile (Građanski zakonik) određuje se:

„Osniva se registar trgovačkih društava radi upisa predviđenih zakonom.

Registar vodi ured registra trgovačkih društava, pod nadzorom suca kojeg imenuje predsjednik suda.

Registar je javan.”

22. Člankom 8. stavcima 1. i 2. Legge n. 580 – Riordinamento delle camere di commercio, industria, artigianato e agricoltura (Zakon br. 580 o reorganizaciji trgovačkih, industrijskih, obrtničkih i poljoprivrednih komora) od 29. prosinca 1993.⁸ predviđa se da je vođenje registra trgovačkih društava povjereno trgovačkim, industrijskim, obrtničkim i poljoprivrednim komorama.

23. Decreto del Presidente della Repubblica n. 581 – Regolamento di attuazione dell’articolo 8 della legge 29 dicembre 1993, n. 580, in materia di istituzione del registro delle impresa di cui all’articolo 2188 del codice civile (Odluka predsjednika Republike br. 581 o Uredbi za provedbu članka 8. Zakona br. 580 od 29. prosinca 1993. u pogledu osnivanja registra trgovačkih društava iz članka 2188. Građanskog zakonika) od 7. prosinca 1995.⁹ uređuje određene pojedinosti u pogledu registra trgovačkih društava.

24. Direktiva 95/46 prenesena je u talijansko pravo na temelju decreto legislativo n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali (Zakonodavna uredba br. 196 o uspostavi zakonika o zaštiti osobnih podataka) od 30. lipnja 2003.¹⁰.

II – Glavni postupak i prethodna pitanja

25. S. Manni jedini je upravitelj građevinskog društva Italiana Costruzioni Srl kojemu je dodijeljen ugovor za izgradnju turističkog kompleksa.

26. S. Manni podnio je 12. prosinca 2007. tužbu protiv trgovačke komore u Lecceu u kojoj tvrdi se nekretnine u tom kompleksu slabo prodaju jer iz registra trgovačkih društava proizlazi da je on bio jedini upravitelj i likvidator društva Immobiliare e Finanziaria Salentina Srl (u daljnjem tekstu: Immobiliare Salentina), čiji je stečaj proglašen 1992. i koje je brisano iz registra trgovačkih društava nakon postupka likvidacije 7. srpnja 2005.

27. U okviru te tužbe, S. Manni tvrdio je da su te osobne podatke iz registra trgovačkih društava obradila stručna informacijska društva, kao što je Cerved Business Information SpA, te da ih trgovačka komora u Lecceu nije izbrisala unatoč zahtjevu koji je u tom smislu podnesen 10. travnja 2006.

28. Stoga je S. Manni zatražio, s jedne strane, da se trgovačkoj komori u Lecceu naloži brisanje, anonimizacija ili blokiranje podataka koji ga povezuju sa stečajem društva Immobiliare Salentina i, s druge strane, da se trgovačkoj komori u Lecceu naloži naknada štete koju je pretrpio zbog narušavanja njegova ugleda.

29. Presudom od 1. kolovoza 2011. Tribunale di Lecce (sud u Lecceu, Italija) prihvatio je taj zahtjev te je trgovačkoj komori u Lecceu naložio da anonimizira podatke koji povezuju S. Mannija sa stečajem društva Immobiliare Salentina i da naknadi štetu koju je S. Manni pretrpio, u iznosu utvrđenom na 2 000 eura, uvećanom za kamate i troškove.

8 — Redovni dodatak Službenom listu Talijanske Republike (GURI) br. 7 od 11. siječnja 1994.

9 — GURI br. 28 od 3. veljače 1996.

10 — Redovni dodatak Službenom listu Talijanske Republike (GURI) br. 174 od 29. srpnja 2003., u daljnjem tekstu: Zakonodavna uredba br. 196

30. Naime, Tribunale di Lecce (sud u Lecceu) smatrao je da se „teško može utvrditi potreba i korisnost navođenja imena jedinog upravitelja društva u trenutku stečaja” jer „se radi o činjenicama koje su se dogodile prije više od jednog desetljeća neovisno o brisanju društva iz registra [...] prije više od dvije godine”. Prema mišljenju tog suda, „povijesno sjećanje’ na postojanje društva i poteškoće u kojima se nalazilo [...] može se uvelike ostvariti i putem anonimnih podataka”. Naime, „upisi koji ime fizičke osobe povezuju s kritičnom fazom poslovanja poduzetnika (kao što je stečaj) ne mogu biti trajni, osim ako je pohrana i odavanje tih upisa od posebnog općeg interesa”. Budući da Građanskim zakonikom nije predviđeno najdulje trajanje upisa, navedeni sud smatrao je da, „po isteku određenog razdoblja” od proglašenja stečaja i brisanja društva iz registra, više ne postoji potreba i korisnost navođenja imena jedinog upravitelja u trenutku stečaja u smislu Zakonodavne uredbe br. 196 jer se javni interes može zadovoljiti navođenjem poteškoća društva zajedno s anonimnim podacima o fizičkoj osobi koja je bila zakonski zastupnik tog društva.

31. Corte suprema di cassazione (Kasacijski sud), kojem je trgovačka komora u Lecceu protiv te presude podnijela žalbu, odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li načelo čuvanja osobnih podataka u obliku koji omogućava identifikaciju osoba čiji se podaci obrađuju samo tijekom razdoblja potrebnog u svrhe zbog kojih se podaci prikupljaju ili zbog kojih se dalje obrađuju, iz članka 6. [stavka 1.] točke (e) [D]irektive 95/46[...], koja je prenesena Zakonodavnom uredbom br. 196[...], prevagnuti i, stoga, protivi li se sustavu objave uspostavljenom registrom trgovačkih društava, koji je predviđen [...] Direktivom 68/151[...] i nacionalnim pravom u članku 2188. Građanskog zakonika [...] i članku 8. Zakona br. 580 od 29. prosinca 1993. [o reorganizaciji trgovačkih, industrijskih, obrtničkih i poljoprivrednih komora] prema kojem svaka osoba može, bez vremenskog ograničenja, imati pristup podacima koji se odnose na fizičke osobe koje su upisane u registar?
2. Dopušta li se, stoga, člankom 3. [...] [D]irektive 68/151[...], odstupajući od neograničenog vremenskog trajanja i od neodređenosti primatelja podatka koji su objavljeni u registru trgovačkih društava, da predmetni podaci ne budu više podložni ‚objavljivanju’, u tom dvojakom smislu, već, naprotiv, da budu dostupni samo ograničeno vrijeme ili samo određenim primateljima, na temelju ocjene za svaki pojedini slučaj koja je povjerena upravitelju podataka?”

III – Moja analiza

32. Svojim pitanjima, koja prema mojem mišljenju valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti od Suda traži da presudi treba li članak 2. stavak 1. točke (d) i (j), kao i članak 3. Direktive 68/151 i članak 6. stavak 1. točku (e), kao i članak 7. točke (c), (e) i (f) Direktive 95/46 s obzirom na članke 7. i 8. Povelje tumačiti na način da se njima propisuje ili, naprotiv, isključuje da se osobni podaci upisani u registar trgovačkih društava nakon određenog vremena i na zahtjev dotične osobe mogu izbrisati, anonimizirati ili blokirati, ili da mogu postati dostupni samo ograničenom krugu trećih strana, odnosno osobama koje iskazuju legitiman interes za pristup takvim podacima.

33. Sud je pozvan da odgovori na ta pitanja u okviru zahtjeva koji je uputio S. Manni, kako bi se njegovi osobni podaci iz registra trgovačkih društava koji vodi trgovačka komora u Lecceu, u pogledu društva kojim je ranije upravljao i čiji je stečaj bio proglašen, budu izbrisani, anonimizirani ili blokirani.

34. Osim toga, navedena pitanja odnose se na to je li obrada tih podataka koju provodi trgovačka komora u Lecceu u skladu s pravom Unije, a ne na to je li s istim pravom u skladu da stručno informacijsko društvo dalje obrađuje navedene podatke.

35. Pitanjima koja je postavio sud koji je uputio zahtjev nastoje se uskladiti dva načela, odnosno, s jedne strane, načelo objavljivanja registara trgovačkih društava, propisano Direktivom 68/151, i, s druge strane, načelo pohranjivanja osobnih podataka samo tijekom razdoblja potrebnog u svrhe zbog kojih se podaci obrađuju, propisano Direktivom 95/46.

36. Kako bi se uskladila ta dva načela, sud koji je uputio zahtjev navodi mogućnost ograničenja načela objavljivanja registara trgovačkih društava tako što bi pristup osobnim podacima koji su upisani u registar bio moguć samo u ograničenom razdoblju i/ili ograničenom krugu osoba.

37. Najprije valja pojasniti da je obrada osobnih podataka o kojoj se radi u glavnom predmetu obuhvaćena područjem primjene Direktive 95/46¹¹.

38. Podaci koji u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkama (d) i (j) Direktive 68/151 moraju biti navedeni u registrima trgovačkih društava jesu osobni podaci u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46 jer se radi o „podaci[ma] koji se odnose na utvrđenu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može utvrditi”¹². Okolnost da se te informacije nalaze u kontekstu profesionalne djelatnosti nije takve naravi da bi im oduzela svojstvo skupa osobnih podataka¹³.

39. Potom valja istaknuti da se člankom 2. točkom (b) Direktive 95/46 „obrada osobnih podataka” određuje kao „bilo koji postupak ili skup postupaka koji se provode nad osobnim podacima, bilo automatskim putem ili ne, kao što je prikupljanje, snimanje, organiziranje, pohrana, prilagođavanje ili mijenjanje, vraćanje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom i širenjem ili stavljanje na raspolaganje drugim načinom, poravnavanje ili kombiniranje, blokiranje, brisanje ili uništavanje”.

40. Nije sporno da snimanje, pohrana i stavljanje na raspolaganje osobnih podataka koje provodi tijelo nadležno za vođenje registra trgovačkih društava po svojoj naravi znače „obrada osobnih podataka”, u smislu članka 2. točke (b) Direktive 95/46. Osim toga, to je tijelo „nadzornik” te obrade, u smislu članka 2. točke (d).

41. Pravila o zaštiti osobnih podataka iz Direktive 95/46 moraju se poštovati pri svakoj obradi tih podataka kako je utvrđeno u članku 3. te direktive¹⁴.

42. Direktivom 68/151 ne predviđa se nikakav rok nakon kojeg bi trebalo izbrisati, anonimizirati ili blokirati informacije iz registara trgovačkih društava. Tom se direktivom isto tako ne predviđa ograničavanje pristupa tim informacijama na ograničen krug osoba nakon određenog vremena. Međutim, provedbom navedene direktive države članice dužne su poštovati pravila prava Unije u pogledu zaštite osobnih podataka, odnosno Direktivu 95/46 kao i članke 7. i 8. Povelje.

43. Što se tiče pravila iz Direktive 95/46, obrada osobnih podataka koju provode nacionalna tijela nadležna za vođenje registara trgovačkih društava treba biti u skladu s načelima koja se odnose na kvalitetu podataka iz članka 6. te direktive i odgovarati na jedno od načela koja se odnose na zakonitost obrade podataka iz članka 7. navedene direktive.

11 — To je potvrdio zakonodavac Unije kada je Direktivom 2012/17 uveden članak 7.a u Direktivu 2009/101.

12 — Vidjeti osobito presude od 16. prosinca 2008., Satakunnan Markkinapörssi i Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, t. 35. kao i navedenu sudsku praksu) i od 30. svibnja 2013., Worten (C-342/12, EU:C:2013:355, t. 19. kao i navedenu sudsku praksu).

13 — Vidjeti osobito presudu od 16. srpnja 2015., ClientEarth i PAN Europe/EFSA (C-615/13 P, EU:C:2015:489, t. 30. i navedenu sudsku praksu). U svojoj presudi od 9. studenoga 2010., Volker und Markus Schecke i Eifert (C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662), Sud je presudio da „činjenica da se objavljeni podaci odnose na profesionalnu djelatnost nema utjecaja”. Sud se oslonio na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava u pogledu tumačenja članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te je pojasnio da „pojam ‚privatni život’ ne treba tumačiti restriktivno” i da „načelno profesionalne djelatnosti [...] nije moguće isključiti iz pojma ‚privatni život’” (točka 59. i navedena sudska praksa).

14 — Vidjeti presudu od 20. svibnja 2003., Österreichischer Rundfunk i dr. (C-465/00, C-138/01 i C-139/01, EU:C:2003:294, t. 40.)

44. Sud je već presudio da se odredbe Direktive 95/46, koje uređuju obradu osobnih podataka koja može povrijediti temeljne slobode i osobito pravo na privatnost, nužno moraju tumačiti u svjetlu temeljnih prava koja su zajamčena Poveljom¹⁵.

45. Stoga, člankom 7. Povelje jamči se pravo na poštovanje privatnog života, dok se člankom 8. te povelje izričito određuje pravo na zaštitu osobnih podataka. Člankom 8. stavcima 2. i 3. Povelje pojašnjava se da se takvi podaci moraju obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom, da svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje i da poštovanje tih pravila podliježe nadzoru neovisnog tijela. Ti zahtjevi provode se osobito člancima 6., 7., 12., 14. i 28. Direktive 95/46.

46. Iz članka 1. kao i iz uvodnih izjava 2. i 10. Direktive 95/46 proizlazi da cilj te direktive nije samo osigurati djelotvornu i potpunu zaštitu temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba, posebno temeljno pravo na poštovanje privatnog života u pogledu obrade osobnih podataka, nego i visoku razinu zaštite tih temeljnih sloboda i prava. Važnost temeljnog prava na poštovanje privatnog života, zajamčenog člankom 7. Povelje, i temeljnog prava na zaštitu osobnih podataka, zajamčenog člankom 8. te povelje, istaknuto je, osim toga, u sudskoj praksi Suda¹⁶.

47. Ipak, iz sudske prakse Suda proizlazi da pravo na zaštitu osobnih podataka nije apsolutno, nego ga treba razmatrati u odnosu na njegovu funkciju u društvu¹⁷. Nadalje, člankom 52. stavkom 1. Povelje određeno je da se ostvarivanje prava poput onih iz članaka 7. i 8. te povelje može ograničiti ako su ta ograničenja predviđena zakonom, ako poštuju bit tih prava te ako su, podložno načelu proporcionalnosti, potrebna i ako zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Europska unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba.

48. Dvojbe suda koji je uputio zahtjev odnose se na tumačenje članka 6. stavka 1. točke (e) Direktive 95/46, kojim se predviđa da su osobni podaci „čuvani u obliku koji omogućava identifikaciju osoba čiji se podaci obrađuju samo tijekom razdoblja potrebnog u svrhe zbog kojih se podaci prikupljaju ili zbog kojih se dalje obrađuju”. Tom se odredbom također pojašnjava da su „[d]ržave članice dužne [...] predvidjeti odgovarajuću zaštitu za pohranu osobnih podataka za duža razdoblja ili za povijesnu, statističku ili znanstvenu uporabu”.

49. Načelo koje se odnosi na kvalitetu podataka iz članka 6. stavka 1. točka (e) Direktive 95/46 znači da je čuvanje osobnih podataka u obliku koji omogućava identifikaciju osoba čiji se podaci obrađuju zakonita, ako je u skladu sa svrhom zbog koje se ti podaci prikupljaju i prema potrebi dalje obrađuju.

50. Pitanje koje se u ovome predmetu postavlja je moraju li nacionalna tijela nadležna za vođenje registara trgovačkih društava, po isteku određenog roka nakon prestanka djelatnosti društva i na zahtjev dotične osobe, odlučivati o tome hoće li njegove osobne podatke iz registra trgovačkih društava izbrisati ili anonimizirati ili ograničiti njihovo objavljivanje time što će suziti krug njihovih primatelja.

51. Smatram da se pravilima prava Unije o zaštiti osobnih podataka ne nameću takva ograničenja u pogledu zakonitog objavljivanja u registrima trgovačkih društava.

15 — Vidjeti osobito presudu od 6. listopada 2015., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 38. i navedenu sudsku praksu).

16 — Vidjeti osobito presudu od 6. listopada 2015., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

17 — Vidjeti osobito presudu od 9. studenoga 2010., Volker und Markus Schecke i Eifert (C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

52. Najprije ističem da obrada osobnih podataka u glavnom postupku ispunjava više načela koja se odnose na zakonitost obrade podataka navedenih u članku 7. Direktive 95/46. Kao prvo, u skladu s člankom 7. točkom (c) te direktive, ta obrada je „potrebna za sukladnost sa zakonskom obavezom kojoj nadzornik podliježe”. Kao drugo, u skladu s člankom 7. točkom (e) navedene direktive, navedena je obrada „potrebna za izvršavanje zadatka koji se provodi zbog javnog interesa ili pri izvršavanju javne ovlasti koju ima nadzornik”. Kao treće, u skladu s člankom 7. točkom (f) Direktive 95/46, takva je obrada „potrebna u svrhe zakonitog interesa kojeg ima [...] treća stranka ili stranke kojima se podaci otkrivaju, osim kada su ti podaci podređeni interesu za temeljna prava i slobode osobe čiji se podaci obrađuju koja zahtijeva zaštitu na temelju članka 1. stavka 1. [te] [d]irektive”.

53. Zakonska obveza kojoj podliježu nadzornici proizlazi iz članaka 2. i 3. Direktive 68/151, kako su preneseni u prava država članica, kojima se državama članicama nalaže da predvide upis u registre trgovačkih društava osobnih podataka koji se odnose na upravitelje i likvidatore, kao i pristup trećih strana tim podacima.

54. Cilj je upisa i objavljivanja osnovnih podataka o trgovačkim društvima u tim registrima stvoriti pouzdan izvor informacija te tako osigurati pravnu sigurnost koja je nužna za zaštitu interesa trećih strana, osobito vjerovnika, za pošteno poslovanje i, stoga, za dobro funkcioniranje tržišta. Prema tome, treće strane moraju imati pristup službenim i pouzdanim podacima o trgovačkim društvima, kako bi se osigurao primjereni stupanj transparentnosti i pravne sigurnosti na tržištu.

55. Zahtjevi za objavljivanje odnose se na trgovačka društva utvrđena u članku 1. Direktive 68/151. Ta trgovačka društva imaju poseban pravni status kojim im se osiguravaju prednosti u pogledu pravne osobnosti. U zamjenu, od javnog je interesa da podaci koji se odnose na fizičke osobe uključene u takva društva mogu biti pod nadzorom i podložni objavljivanju.

56. U svojoj presudi od 12. srpnja 2012., *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:449), Sud je presudio da djelatnost prikupljanja podataka koji se odnose na poduzetnike, na temelju zakonske obveze prijave koja im se nalaže i pripadajućih ovlasti prisile, predstavlja izvršavanje javne ovlasti. Stoga takva djelatnost ne predstavlja gospodarsku djelatnost¹⁸.

57. Jednako tako, prema mišljenju Suda, djelatnost čuvanja tako prikupljenih podataka i omogućavanja javne dostupnosti jednostavnim obavljanjem uvida ili dostavom preslika u papirnatom obliku, u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonodavstvom, ne predstavlja gospodarsku djelatnost jer su djelatnosti vođenja baze takvih podataka i njezino stavljanje na raspolaganje javnosti nerazdvojivi od djelatnosti prikupljanja tih podataka. Naime, prikupljanje navedenih podataka uvelike bi bilo lišeno svoje koristi kada se ne bi vodila baza tih podataka u koju javnost ima mogućnost uvida¹⁹.

58. Slažem se sa stajalištem koje je nezavisni odvjetnik N. Jääskinen iznio u svojem mišljenju u predmetu *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:251), u kojem je naveo da „[n]ema nikakve sumnje da je pohrana u baze podataka, u ovom slučaju registar trgovine i trgovačkih društava, podataka koje su poduzetnici dostavili na temelju zakonskih obveza objavljivanja po svojoj naravi, cilju i pravilima kojima ta djelatnost podliježe povezano s izvršavanjem javnih ovlasti”²⁰. Također je pojasnio da je „[p]ohrana podataka u registar trgovine i trgovačkih društava, na temelju zakonske obveze propisane u tu svrhu, djelatnost koja se obavlja u općem interesu pravne sigurnosti”²¹ i da je „[i]zričita svrha javnih registara kao što je registar trgovine i trgovačkih društava uspostava vjerodostojnog izvora

18 — Presuda od 12. srpnja 2012., *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:449, t. 40.)

19 — Presuda od 12. srpnja 2012., *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:449, t. 41.)

20 — Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinen u predmetu *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:251, t. 47.)

21 — Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinen u predmetu *Compass-Datenbank* (C-138/11, EU:C:2012:251, t. 48.)

informacija u pravnim odnosima i tako osiguravanje pravne sigurnosti koja je nužna u trgovini na tržištu”²². Konačno, podaci upisani u registre trgovačkih društava mogu se pravna primijeniti protiv trećih strana samo posebnim pravnim odredbama, što te informacije razlikuje od onih koje u komercijalne svrhe prikupljaju poduzetnici²³.

59. U tom pogledu, kao što pravilno ističe sud koji je uputio zahtjev, valja razlikovati obradu osobnih podataka koju provodi tijelo nadležno za vođenje registra trgovačkih društava od obrade koju na temelju podataka iz tog registra provodi treća strana. Naime, samo prva obrada predstavlja izvršavanje javnih ovlasti s ciljem uređenja tržišta, a ne sudjelovanja na tržištu.

60. Kao što proizlazi iz prve uvodne izjave Direktive 68/151, njezin je cilj podupiranje razvoja unutarnjeg tržišta. Da bi se postigao taj cilj, tom su direktivom predviđena minimalna zajednička pravila o objavljivanju trgovačkih društava i o minimalnim podacima koje registri trebaju sadržavati u svrhu pravne sigurnosti koja je potrebna u trgovini i samom razvoju unutarnjeg tržišta.

61. Kao što proizlazi iz druge uvodne izjave Direktive 68/151, njezin cilj je osigurati zaštitu interesa trećih strana. Posebno, u skladu s četvrtom uvodnom izjavom te direktive, „osnovni dokumenti trgovačkog društva trebaju biti objavljeni kako bi treće strane mogle provjeriti njihove sadržaje i druge informacije koje se odnose na trgovačko društvo, posebno pojedinosti o osobama koje su ovlaštene obvezati trgovačko društvo”. Iz četvrte do šeste uvodne izjave navedene direktive također proizlazi da je davanje trećim stranama osnovnih dokumenata i informacija koji se odnose na trgovačka društva, a osobito podataka koji se odnose na osobe koje su ovlaštene obvezati trgovačko društvo, usko povezano s potrebom da se u najvećoj mogućoj mjeri ograniče razlozi zbog kojih su obveze preuzete u ime trgovačkog društva ništavne. Stoga je cilj objavljivanja podataka upisanih u registar trgovačkih društava osigurati pravnu sigurnost poslovnih transakcija.

62. Zakonodavac Unije tako je naglasio važnost mogućnosti pristupa trećih strana podacima koji se odnose na osobe koje su ovlaštene zastupati trgovačko društvo ili koje sudjeluju u upravljanju, nadzoru ili kontroli tog društva. U svojoj presudi od 12. studenoga 1974., Haaga (32/74, EU:C:1974:116), Sud je istaknuo da je cilj Direktive 68/151 „osigurati pravnu sigurnost u pogledu odnosa između trgovačkog društva i trećih strana radi produbljivanja poslovnih tokova među državama članicama nakon uspostave zajedničkog tržišta”²⁴. S takvog stajališta, prema mišljenju Suda, važno je da „svaka osoba koja želi uspostaviti i održavati poslovne odnose s trgovačkim društvima u drugim državama članicama može lako dobiti uvid u osnovne podatke o osnivanju trgovačkih društava i o ovlastima osoba koje su ovlaštene za njihovo zastupanje”²⁵. Zato je „u interesu pravnih transakcija među državljanima različitih država članica važno [...] da svi relevantni podaci budu izričito navedeni u službenim registrima ili evidencijama”²⁶. Svako nacionalno tijelo nadležno za vođenje registra trgovačkih društava time postaje „voditelj baze koja je jedan oblik matičnog registra pravnih osoba”²⁷.

63. Osim toga, Sud je već imao priliku potvrditi da zaštita interesa trećih strana, osobito vjerovnika, kao i očuvanje poštenih poslovnih odnosa i njihove pravne sigurnosti predstavljaju važne razloge u općem interesu²⁸.

22 — Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinena u predmetu Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, t. 50.)

23 — Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Jääskinena u predmetu Compass-Datenbank (C-138/11, EU:C:2012:251, t. 50.)

24 — Presuda od 12. studenoga 1974., Haaga (32/74, EU:C:1974:116, t. 6.)

25 — Presuda od 12. studenoga 1974., Haaga (32/74, EU:C:1974:116, t. 6.)

26 — Presuda od 12. studenoga 1974., Haaga (32/74, EU:C:1974:116, t. 6.)

27 — Izraz koji su upotrijebili Le Cannu, P. i Dondero, B., *Droit des sociétés*, 4. izd., Montchrestien, 2011., str. 220., točka 360.

28 — U tom smislu, vidjeti presudu od 30. rujna 2003., Inspire Art (C-167/01, EU:C:2003:512, t. 132.).

64. S obzirom na prethodno navedeno, provedbom članaka 2. i 3. Direktive 68/151 kojima je predviđeno zakonito objavljivanje podataka upisanih u registre trgovačkih društava, države članice nedvojbeno ostvaruju cilj od općeg interesa koji priznaje Unija, kao što se zahtijeva člankom 52. stavkom 1. Povelje.

65. Još je potrebno utvrditi ne prekoračuje li takvo zakonito objavljivanje bez vremenskog ograničenja i namijenjeno neodređenom krugu osoba ono što je nužno za postizanje takvog cilja u općem interesu.

66. U tom pogledu ističem da iz sudske prakse Suda proizlazi da zaštita temeljnog prava na poštovanje privatnog života na razini Unije zahtijeva da su odstupanja i ograničenja u zaštiti osobnih podataka u granicama onog što je strogo nužno²⁹.

67. Ipak, Sud je pojasnio i da, kako bi se zajamčila zaštita osobnih podataka, nacionalna nadzorna tijela moraju osigurati pravednu ravnotežu između, s jedne strane, poštovanja temeljnog prava na privatnost i, s druge strane, interesa koji zahtijevaju slobodno kretanje osobnih podataka³⁰. U tom pogledu, ne smije se zanemariti činjenica da je cilj koji se postavlja Direktivom 95/46 održavanje ravnoteže između slobodnog kretanja osobnih podataka i zaštite privatnog života³¹.

68. Što se tiče zakonitog objavljivanja podataka koji se odnose na trgovačka društva, smatram da su interesi koji zahtijevaju slobodno kretanje osobnih podataka nadređeni pravu osoba čiji su podaci navedeni u registru trgovačkih društava da nakon određenog roka zahtijevaju brisanje ili anonimizaciju, ili da zatraže da se njihova objava ograniči na treće strane koje iskazuju legitiman interes.

69. Naime, valja očuvati osnovnu funkciju registra trgovačkih društava, koja se sastoji od davanja cjelovite slike poslovanja i prošlosti trgovačkog društva i od omogućavanja svakome, bez obzira na njegov položaj i bez vremenskog ograničenja, da se upozna s podacima koji čine tu sliku.

70. Osiguravanje te osnovne funkcije registra trgovačkih društava, prema mojem mišljenju, ne predstavlja neproporcionalnu povredu prava na zaštitu osobnih podataka, i to na temelju sljedećih razloga.

71. Kao prvo, zakonita objava koja se zahtijeva Direktivom 68/151 odnosi se na ograničen broj podataka koji se odnose, kao što je pojašnjeno četvrtom uvodnom izjavom te direktive, na „osnovne dokumente trgovačkog društva i druge informacije koje se odnose na trgovačko društvo, posebno pojedinosti o osobama koje su ovlaštene obvezati trgovačko društvo”. Točnije, osobni podaci navedeni u članku 2. stavku 1. točkama (d) i (j) navedene direktive predstavljaju minimalne informacije za utvrđivanje identiteta fizičkih osoba koje se skrivaju iza pravne osobnosti trgovačkih društava.

72. Kao drugo, važno je naglasiti da objava podataka upisanih u registre trgovačkih društava ostaje nužna za zaštitu interesa trećih strana, uključujući kada se odnose na trgovačka društva koja su prestala djelovati prije nekoliko godina ili čak nekoliko desetljeća.

73. U tom pogledu, čini mi se da ti podaci, uključujući osobne podatke, nedvojbeno moraju biti u skladu s načelom objavljivanja u registru, ne samo dok društvo djeluje na tržištu, nego i nakon prestanka njegovih djelatnosti. Naime, prestankom trgovačkog društva i posljedično njegovim brisanjem iz registra nije isključeno da prava i pravni odnosi koji se odnose na to društvo mogu

29 — Vidjeti osobito presudu od 6. listopada 2015., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 92. i navedenu sudsku praksu).

30 — Vidjeti osobito presudu od 6. listopada 2015., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 42. i navedenu sudsku praksu).

31 — Vidjeti osobito presudu od 24. studenoga 2011., Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (C-468/10 i C-469/10, EU:C:2011:777, t. 34. kao i navedenu sudsku praksu).

nastaviti postojati. Stoga je potrebno da osobe koje se mogu pozivati na takva prava u pogledu društva koje je prestalo djelovati ili koje su s tim društvom uspostavile takve pravne odnose mogu imati pristup podacima koji se odnose na navedeno društvo, uključujući osobnim podacima koji se odnose na upravitelje tog društva.

74. Kao što ističe njemačka vlada, za gospodarske odnose važni su čak i podaci koji više nisu aktualni. Stoga, u slučaju spora, često je potrebno saznati tko je bio ovlašten zastupati društvo u određenom razdoblju³². U tom smislu, kao češka i poljska vlada, smatram da je podatke u registru potrebno čuvati i nakon prestanka društva jer se takvi podaci mogu pokazati relevantnima, primjerice, kako bi se provjerila zakonitost akta koji je prije nekoliko godina donio upravitelj društva ili kako bi treće strane mogle pokrenuti postupak protiv članova tijela ili protiv likvidatora društva.

75. Osim toga, kako bi mogle ocijeniti rizike poslovnog odnosa, trećim stranama moraju u svakom trenutku moći dobiti pouzdanu sliku društva, neovisno o tome djeluje li ono još na tržištu, kao i njegovih upravitelja. Cilj zaštite trećih strana, koji podrazumijeva dobivanje vjerodostojne slike prošlosti društva, stoga ide u prilog pohrani i objavljivanju tijekom neodređenog razdoblja podataka upisanih u registre trgovačkih društava.

76. Jedna od funkcija registra trgovačkih društava upravo je pouzdano i iscrpno pružanje informacija o proteklm događajima trećim stranama. Svaki registar stoga sadržava aktualne i povijesne podatke.

77. Taj registar mora jamčiti potpun, brz i transparentan pristup svim podacima koji se odnose na trgovačka društva koja djeluju ili koja su djelovala na tržištu, neovisno o položaju osobe koja zahtijeva taj pristup. Svakoj se osobi mora omogućiti upoznavanje s cjelovitim profilom svakog trgovačkog društva, čak i ako je ono prestalo djelovati prije mnogo godina. Uklanjanjem iz registra određenih podataka za tu posljednju kategoriju trgovačkih društava, čija bi posljedica bila nepotpuna slika o trgovačkom društvu, ugrozila bi se zaštita interesa trećih strana.

78. Osim toga, za razliku od statističke funkcije, prikupljanje i pohrana podataka o imenima potreba je zbog povijesne funkcije registra trgovačkih društava i cilja zaštite trećih strana. Drugim riječima, cilj dobivanja potpune slike o trgovačkim društvima nije u skladu s obradom anonimnih podataka³³. Prikladna obaviještenost trećih strana stoga, na primjer, zahtijeva da mogu povezati trgovačko društvo koje je bilo u stečaju s upraviteljima koji su bili na čelu tog društva. Stoga se ne slažem sa stajalištem Tribunale di Lecce (suda u Lecceu), koji je smatrao da se povijesno sjećanje na postojanje trgovačkog društva i na poteškoće u kojima se nalazilo može u velikoj mjeri ostvariti i putem anonimnih podataka.

79. Konkretno, u okviru ovog predmeta, interes S. Mannija da njegovo nekadašnje djelovanje kao upravitelja društva koje je moralo prekinuti svoju djelatnost uslijed stečaja više ne bude javno objavljeno protivno je interesu trećih strana da, čak i *a posteriori*, dobiju informacije o tome tko je bio ovlašten djelovati u ime tog društva dok je ono još uvijek obavljalo svoju djelatnost. Tako se za budućeg kupca nekretnine može pokazati korisnim znati koliko je godina društvo koje je zaduženo za izgradnju te nekretnine prisutno na tržištu, je li osoba koja upravlja tim društvom u prošlosti već bila na čelu drugih društava te kakva je bila povijest tih društava. Točnije, okolnost da je jedno od društava bilo u stečaju može prilikom kupnje predstavljati, sa stajališta kupca, odlučujući element.

32 — Njemačka vlada navodi sljedeći primjer: osoba koja je 1991. stekla imovinu od društva čiji je stečaj proglašen 1992., u kojem je S. Manni bio upravitelj, mogla bi još i danas biti trebati dokazati da je S. Manni bio ovlašten za zastupanje tog društva ako bi se osporavalo vlasništvo te osobe nad predmetnom imovinom.

33 — U pogledu izrade statistika vidjeti presudu od 16. prosinca 2008., Huber (C-524/06, EU:C:2008:724, t. 65.).

80. Nadalje, uzimajući u obzir razliku u rokovima zastare u građanskim i trgovačkim postupcima koji su na snazi u državama članicama, raznolikost interesa koje treće strane mogu imati za uvidu u registre trgovačkih društava i činjenicu da pravni odnosi mogu uključivati sudionike u više država članica, čini mi se da je tijelima nadležnima za vođenje tih registara teško ili čak nemoguće sa sigurnošću odlučiti da interes trećih strana prestaje s određenim datumom. Pristup u konkretnom slučaju zahtjevu za brisanje ili anonimizaciju osobnih podataka navedenih u registru trgovačkih društava tako bi moglo negativno utjecati na druge zahtjeve za otkrivanje podataka koji su i dalje nužni za zaštitu interesa trećih strana.

81. U tom je smislu talijanska vlada, kako bi ukazala na činjenicu da interesi trećih strana postoje i nakon brisanja društva iz registra trgovačkih društava, navela postojanje vrlo dugih rokova zastare u pogledu odgovornosti tijela društava kapitala koje je, osim toga, moguće prekinuti u okviru sudskih postupaka, kao i da u Italiji ne postoji rok zastare u postupcima za proglašavanje ništavnosti.

82. Naposljetku, ističem da je Sud već priznao da je područje primjene Direktive 95/46 vrlo široko i da su osobni podaci na koje se ta direktiva odnosi raznovrsni. Stoga se može razlikovati razdoblje tijekom kojeg će se ti podaci čuvati, utvrđeno u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (e) navedene direktive ovisno o svrhama zbog kojih se ti podaci prikupljaju ili zbog kojih se dalje obrađuju. U određenim slučajevima to razdoblje može biti vrlo dugo³⁴.

83. Kao treće, pri odvagivanju između cilja zaštite trećih strana i prava na zaštitu osobnih podataka upisanih u registar trgovačkih društava valja uzeti u obzir činjenicu da su podaci kojima se omogućava identifikacija fizičkih osoba navedeni u tom registru zato što su te osobe odlučile obavljati svoju djelatnost putem društva koje ima pravnu osobnost. Međutim, Sud je već istaknuo da „težina povrede prava na zaštitu osobnih podataka nije ista za pravne i fizičke osobe. U tom pogledu, važno je istaknuti da pravne osobe već podliježu većoj obvezi objavljivanja podataka koji se na njih odnose”³⁵.

84. Slažem se s mišljenjem njemačke vlade prema kojem svatko tko želi sudjelovati u gospodarskim odnosima putem trgovačkog društva mora biti spreman objaviti određene podatke. Tu je riječ o zamjeni za obavljanje djelatnosti u obliku društva koja ima pravnu osobnost. Kada poduzetnik ulazi na tržište osnivanjem trgovačkog društva, svjestan je da će njegovi podaci biti upisani u registar trgovačkih društava koji je javan i da će ti podaci biti dostupni neovisno o događajima koji obilježavaju poslovanje njegova društva.

85. Člankom 2. stavkom 1. točkama (d) i (j) Direktive 68/151 predviđa se upis u registar trgovačkih društava podataka koji se odnose na osobe koje tijekom određenog razdoblja obnašaju funkcije u okviru tijela društva ili koje imaju ulogu likvidatora tog društva. Iako objava te vrste podataka može predstavljati neugodnost za fizičku osobu zbog poteškoća koje je moglo imati društvo u kojem je ta osoba bila zaposlena, ta je neugodnost uobičajen aspekt sudjelovanja u gospodarskoj djelatnosti.

86. Poput talijanske vlade, dodajem da činjenica da je trgovačko društvo bilo u postupku zbog insolventnosti sama po sebi ne podrazumijeva narušavanje ugleda ili časti upravitelja koji je zastupao to društvo. Naime, stečaj trgovačkog društva mogle su prouzročiti vanjske okolnosti koje nisu izravna posljedica lošeg upravljanja te osobe, na primjer, gospodarska kriza ili smanjenje potražnje u predmetnom sektoru.

34 — Vidjeti presudu od 7. svibnja 2009., Rijkeboer (C-553/07, EU:C:2009:293, t. 59. i navedenu sudsku praksu).

35 — Vidjeti presudu od 9. studenoga 2010., Volker und Markus Schecke i Eifert (C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, t. 87.).

87. Kao četvrto, ne smatram da se rješenjem koje predlaže Komisija – da se po isteku određenog roka nakon prestanka djelatnosti trgovačkog društva otkrivanje podataka upisanih u registar trgovačkog društva ograniči na uski krug trećih strana koje iskazuju legitiman interes da saznaju te podatke, a koje ima prednost pred temeljnim pravima dotične osobe koja su zaštićena člancima 7. i 8. Povelje – u trenutačnoj fazi razvoja prava Unije ne može osigurati pravedna ravnoteža između cilja zaštite trećih strana i prava na zaštitu osobnih podataka upisanih u registar trgovačkih društava.

88. U tom pogledu ističem da je cilj zaštite interesa trećih strana koji se želi postići Direktivom 68/151 formuliran dovoljno široko da ne obuhvaća samo vjerovnike društva na koje se odnose predmetni podaci, već i, općenitije, sve osobe koje žele dobiti informacije o tom društvu.

89. Sud je već pojasnio što je obuhvaćeno kategorijom „trećih strana”, čiji se interesi štite Direktivom 68/151.

90. U svojoj presudi od 4. prosinca 1997., *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, EU:C:1997:581), Sud je široko protumačio pojam trećih strana. Sud je istaknuo da se u samom tekstu članka 54. stavka 3. točke (g) Ugovora o EZ-u, koji je pravna osnova Direktive 68/151, „općenito navodi cilj zaštite interesa trećih strana, a da se među njima ne razlikuju ili isključuju kategorije”³⁶. Prema mišljenju Suda, „pojam trećih strana na koji se odnosi [ta odredba] ne može se ograničiti samo na vjerovnike trgovačkog društva”³⁷. Sud je isto tako smatrao da se „[o]dredbama članka 3. Direktive, kojima se predviđa vođenje javnog registra u kojem moraju biti upisani svi dokumenti i podaci koji se moraju objaviti, kao i mogućnost da svatko može poštom dobiti izvadak godišnjeg financijskog izvješća, potvrđuje želja da se pristup informacijama omogući svim zainteresiranim stranama”³⁸.

91. U svojem rješenju od 23. rujna 2004., *Springer* (C-435/02 i C-103/03, EU:C:2004:552), Sud je još jasnije odgovorio na pitanje treba li krug trećih strana koje je potrebno zaštititi na temelju članka 54. stavka 3. točke (g) Ugovora definirati na način da uključuje sve osobe, neovisno o njihovom svojstvu. Na temelju rasuđivanja u njegovoj presudi od 4. prosinca 1997., *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, EU:C:1997:581), Sud je pojasnio da „obveze u pogledu objavljivanja iz članka 3. Prve direktive o društvima [...] podrazumijevaju da svatko ima mogućnost uvida u godišnja financijska izvješća i izvješće o upravljanju vrstama društava iz [Direktive 90/605/EEZ]³⁹ a da se pritom ne mora pozivati na svoje pravo ili interes koji treba zaštititi”⁴⁰. Sud je isto tako potvrdio da se pojam „treće strane” u smislu članka 54. stavka 3. točke (g) Ugovora „odnosi na sve treće strane” i da „taj pojam treba široko tumačiti”⁴¹.

92. Osim toga, rješenje koje je predložila Komisija predstavlja veliki nedostatak jer tijelima nadležnima za vođenje registara trgovačkih društava ostavlja slobodu ocjene ne samo pri određivanju trenutka u kojem se cjelovito objavljivanje podataka iz tih registara zamjenjuje selektivnim objavljivanjem, koje je namijenjeno ograničenom krugu osoba koje iskazuju legitiman interes za otkrivanje takvih podataka, već i pri odlučivanju o tome postoji li takav legitimni interes. Takvo rješenje tako predstavlja znatan rizik od odstupanja u ocjeni tijela nadležnih za vođenje registara trgovačkih društava.

93. Stoga bi dopuštanje tijelima koja su nadležna za vođenje registara trgovačkih društava da otkrivanje osobne podatke iz tih registara uvjetuju legitimnim interesom neizbježno dovelo do narušavanja ravnopravnosti među gospodarskim subjektima unutar Unije u pristupu takvim podacima.

36 — Presuda od 4. prosinca 1997., *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, EU:C:1997:581, t. 19.)

37 — Presuda od 4. prosinca 1997., *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, EU:C:1997:581, t. 20.)

38 — Presuda od 4. prosinca 1997., *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, EU:C:1997:58, t. 22.)

39 — Direktiva Vijeća od 8. studenoga 1990. o izmjeni Direktive 78/660/EEZ o godišnjim financijskim izvještajima i Direktive 83/349/EEZ o konsolidiranim izvještajima u vezi s područjem primjene tih direktiva (SL 1990., L 317, str. 60.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 73.)

40 — Rješenje od 23. rujna 2004., *Springer* (C-435/02 i C-103/03, EU:C:2004:552, t. 33.) (moje isticanje)

41 — Rješenje od 23. rujna 2004., *Springer* (C-435/02 i C-103/03, EU:C:2004:552, t. 34.)

94. Točno je da se Direktivom 68/151 predviđaju mjere za usklađivanje koje nisu namijenjene uređivanju svih aspekata koji se odnose na registre trgovačkih društava država članica. Stoga je, na primjer, određivanje kriterija pretrage kojima se omogućuje pristup podacima iz tih registra obuhvaćeno marginom prosudbe država članica⁴². Ipak, iz članka 2. stavka 1. Direktive 68/151 jasno proizlazi da je njezin cilj utvrditi minimalni prag podataka koji se odnose na trgovačka društva, a koji se moraju objaviti. Bilo bi uzaludno predviđati takav jedinstveni prag za sve države članice, ako bi svaka od njih mogla prilagoditi vremenski i ovisno o postojanju legitimnog interesa pristup podacima u registru trgovačkih društava. To bi također bilo protivno cilju usklađivanja nacionalnih zakonodavstava koji se, što se tiče direktiva koje se temelje na članku 54. Ugovora, sastoji od uklanjanja prepreka slobodi poslovnog nastana zbog raznolikosti propisa različitih država članica uvođenjem, osobito što se tiče cilja koji se predviđa člankom 54. stavkom 3. točkom (g) Ugovora, jednakih minimalnih pravnih zahtjeva u Uniji u pogledu opsega informacija koje se odnose na trgovačka društva i koje treba staviti na raspolaganje javnosti⁴³.

95. Osim toga, kao što proizlazi osobito iz uvodne izjave 8. Direktive 95/46, valja podsjetiti da je cilj te direktive uspostaviti jednaku razinu zaštite prava i sloboda pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u svim državama članicama.

96. Nadalje, slažem se s mišljenjem njemačke vlade prema kojem bi se, ako bi pristup registru trgovačkih društava ovisio o dokazivanju legitimnog interesa čak i nakon isteka određenog roka, kao što predlaže Komisija, ugrozila funkcionalnost registra trgovačkih društava. Naime, provjera postojanja takvog legitimnog interesa podnositelja zahtjeva uključivala bi prekomjeran troškovni i vremenski upravni teret koji bi naposljetku doveo u pitanje mogućnost registra da ispunjava svoje funkcije.

97. Nadalje, kad bi sve osobe koje, neovisno o svojoj funkciji, sudjeluju u poslovnim odnosima bile izložene riziku od toga da ne mogu dokazati svoj interes za dobivanje podataka iz registra trgovačkih društava, posljedica bi bila smanjenje njihova povjerenja u taj instrument.

98. Ukratko, smatram da javni registri kao što su registri trgovačkih društava svoj osnovni cilj, odnosno jačanje pravne sigurnosti transparentnim stavljanjem na raspolaganje pravno pouzdanih informacija, mogu ostvariti samo ako im mogu svi pristupiti na neodređeno vrijeme.

99. Sud je priznao da pravedna ravnoteža između temeljnih prava zaštićenih pravom Unije i ciljeva od općeg interesa koje priznaje Unija može ovisiti o naravi informacije o kojoj je riječ, o njezinoj osjetljivosti u odnosu na privatnost osobe čiji se podaci obrađuju kao i o javnom interesu za tu informaciju koji se može razlikovati osobito s obzirom na ulogu koju ta osoba ima u javnom životu⁴⁴.

100. Izbor fizičkih osoba da sudjeluju u gospodarskoj djelatnosti putem trgovačkog društva podrazumijeva stalan zahtjev transparentnosti. Zbog tog glavnog razloga, koji sam u prethodnim razmatranjima izložio s različitih stajališta, smatram da je zadiranje u pravo na zaštitu osobnih podataka iz registara trgovačkih društava, koje obuhvaća objavljivanje tih podataka na neodređeno vrijeme koje je namijenjeno svim osobama koje zatraže otkrivanje navedenih podataka, opravdano prevladavajućim interesom trećih strana za pristup predmetnim podacima⁴⁵.

42 — Prema sličnoj logici, uvodnom izjavom 11. Direktive 2012/17 predviđa se da, „[o]bzirom da cilj [t]e Direktive nije usklađivanje nacionalnih sustava središnjih registara, trgovačkih registara i registara trgovačkih društava, države članice nemaju obvezu izmjene unutarnje organizacije svojih registara, posebno u vezi s upravljanjem i pohranjivanjem podataka, naknadama te korištenjem i otkrivanjem podataka za nacionalne potrebe”.

43 — Vidjeti u tom smislu presude od 4. prosinca 1997., Daihatsu Deutschland (C-97/96, EU:C:1997:581, t. 22.) i od 21. lipnja 2006., Danzer/Vijeće (T-47/02, EU:T:2006:167, t. 49.).

44 — Vidjeti presudu od 13. svibnja 2014., Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317, t. 81.).

45 — U tom smislu upućujem na točke 81. i 97. presude od 13. svibnja 2014., Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317).

101. Naposljetku, napominjem da je prethodna analiza u skladu s člankom 17. stavkom 3. točkama (b) i (d) Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka)⁴⁶. Naime, tom se odredbom predviđa da se pravo na brisanje osobnih podataka ili „pravo na zaborav” ne primjenjuje kada je obrada nužna „radi poštovanja pravne obveze kojom se zahtijeva obrada u pravu Unije ili pravu države članice kojom podliježe voditelj obrade ili za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade” ili „u svrhe arhiviranja u javnom interesu”.

IV – Zaključak

102. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da se na prethodna pitanja Corte suprema di cassazione (Kasacijski sud, Italija) odgovori na sljedeći način:

Članak 2. stavak 1. točke (d) i (j) kao i članak 3. Prve direktive Vijeća 68/151/EEZ od 9. ožujka 1968. o usklađivanju zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih strana, države članice zahtijevaju za trgovačka društva u smislu članka 58. stavka 2. Ugovora, s ciljem izjednačavanja takvih zaštitnih mjera, kako je izmijenjena Direktivom 2003/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2003., i članak 6. stavak 1. točku (e), kao i članak 7. točke (c), (e) i (f) Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka s obzirom na članke 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da im se protivi to da se osobni podaci upisani u registar trgovačkih društava nakon određenog vremena i na zahtjev dotične osobe mogu izbrisati, anonimizirati ili blokirati, ili da mogu postati dostupni samo određenom krugu trećih strana, odnosno osobama koje dokažu legitiman interes za pristup takvim podacima.

⁴⁶ — SL 2016., L 119, str. 1.